

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Deres referanse:
Vår referanse: 20/00357-58
Vår dato: 14.11.2021

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

Innspill til forslag om statsbudsjett for 2022 (kapitler fordelt til helse- og omsorgskomiteen)

Fellesorganisasjonen (FO) er fagforening og profesjonsforbund for 32.000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere

Programkategori 10.10 folkehelse

Kap. 714

I statsbudsjettet blir det påpekt at «sosial ulikhet i helse og levekår fortsatt [er] en utfordring» og at «[r]egjeringen vil legge til rette for at enkeltmennesket blir sett i et helhetlig livstidsperspektiv, hvor særlig tidlig innsats gir gode vaner og gode holdninger». FO vil påpeke at folkehelse handler om å se innbyggerne i en helhetlig kontekst, det målet er å se hvordan individ og samfunn kan dra vekselvirkninger av hverandre, og at man ikke kan kun fokusere på enkeltindivid og diagnoser.

FO vil spesielt påpeke at psykososial trygghet og forebyggende sosialt arbeid er forutsetninger for en god folkehelse, og at det må være et satsningsområde for å redusere sosiale helseforskjeller. FO mener at for å få bukt med sosiale forskjeller i helse og levekår må det arbeides bredt og tverrfaglig. Regjeringen har vektlagt betydelig satsning på helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og barnehager og skoler i form av barnehagenorm og lærernorm. Dette er positivt, men FO mener det er behov for en tilsvarende satsning og krav til ansatte med sosialfaglig kompetanse, blant annet miljøterapeuter i skolen. Dette må den nye regjeringen ta innover seg i forbindelse med blant annet opptrappingsplan av helsestasjonene og skolehelsetjenesten.

Kommunene har en lovpålagt oppgave med å tilby forsvarlige helse- og omsorgstjenester til sine innbyggere. Oppgaven kan ikke løses uten vernepleiefaglig

og sosialfaglig kompetanse, og dette må tydeliggjøres ved at profesjonene blir lovpålagte i kommunene på lik linje med leger, sykepleiere, fysioterapeut, jordmor, helsesøster, ergoterapeut og psykolog.

FO anbefaler:

- **Øk andel ansatte med sosialfaglig kompetanse i kommunalt forebyggende arbeid, i barnehage, skole, videregående skole og nærmiljøarbeid.**
- **Sosionomer og vernepleiere må bli lovpålagte profesjoner i helse- og omsorgstjenesteloven.**

Programkategori 10.30 spesialisthelsetjenesten

Kap 733 habilitering og rehabilitering

Personer med utviklingshemming får ikke helse- og omsorgstjenestene de har behov for og krav på. Kvaliteten på tjenestene er lav¹. Tjenestene er ikke individuelt tilpasset, og det er alvorlig kompetansemangel. Personer med utviklingshemming har svakere rettssikkerhet og dårligere levekår enn øvrig befolkning. Regjeringen har fortsatt ikke levert på Stortingets anmodningsvedtak i juni 2018 om en Stortingsmelding om menneskerettigheter og likeverd for personer med utviklingshemming.

FOs kartlegging av kompetanse i kommunale tjenester til personer med utviklingshemming¹ viser at kun 10,7 prosent av ansatte er vernepleiere, til tross for at utdanningen er målrettet for arbeid med denne gruppen. Nesten 30 år etter ansvarsreformen for utviklingshemmede med mål om normalisering og gode levekår er dette nedslående. En forutsetning for å lykkes er kompetanse i tjenestene. Det er positivt at regjeringen vektlegger behov for vernepleiere i kommunale helse og omsorgstjenester og spesialisthelsetjenester i forslag til statsbudsjett. Men vi registrer at det i beskrivelser av planlegging for kompetanseutvikling i helse- og omsorgstjenesten vises til SSBs framskrivninger som viser mulig knapphet på særlig sykepleiere og helsefagarbeidere fram mot 2035. FOs undersøkelse viser stor vernepleiermangel, og behov for 20 000 nye vernepleiere. Vernepleiere har en helse- og sosialfaglig kompetanse som er nødvendig også overfor andre brukergrupper enn utviklingshemmede, og i hele helse- og omsorgstjenestene.

FO mener en kompetansenorm må til i kommunale helse- og omsorgstjenester til utviklingshemmede. Minimum 70 % av ansatte må ha relevant helse- og sosialfaglig utdanning, hvorav hovedtyngden må være vernepleiere. Det betyr økning i antall stillinger med krav til kompetanse på høgskolenivå. Dette er nødvendige endringer når CRPD inkorporeres i norsk lov og stiller krav til tjenestekvalitet og kompetanse i tjenestene.

FO anbefaler:

- **Minimum 70 prosent av ansatte i tjenester til personer med utviklingshemming må ha relevant helse- og sosialfaglig utdanning på høgskolenivå, hvorav hovedtyngden må være vernepleiere.**
- **En langsiktig og helhetlig opptrappingsplan for å styrke levekår og tjenester til personer med utviklingshemming**

Kap 734 Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak

Tilstrekkelig kompetanse og kvalitet i tjenestene er vesentlig for å skape pasientens helsetjeneste. FO ser en klar tendens til at helsefaglig personell prioriteres i både spesialisthelsetjenestene og kommunale helse- og omsorgstjenester. For å sikre at pasientene får den beste helhetlige behandlingen som mulig mener vi sosialfaglige profesjoner og kompetanse må brukes og prioriteres i større grad. Det handler blant annet om å sørge for et helhetlig behandlingsløp som inkluderer somatikk, psykisk helse, økonomi, bolig, andre sosiale problemstillinger, sømløse overganger fra spesialisthelsetjenesten og kommunen, behandling og rehabilitering osv. Sosialfaglig personell er ikke vurdert i framskrivningen av helsepersonell, og det er klart sosialfaglige profesjoner kan redusere den forventede sykepleiermangelen. Videre er flere oppgaver som sosialfaglig personell utfører i spesialisthelsetjenestene ikke målbare i innsatsstyrt finansiering (ISF). Dette kan føre til nedprioritering av barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere og bli salderingspost lokalt.

FO anbefaler:

- **Spesialisthelsetjenesten må ivareta sosialfaglig perspektiv. Andelen sosialfaglige stillinger i barne- og ungdomspsykiatrien, psykisk helsevern for voksne, rusomsorgen og somatikken må økes.**

Programkategori 10.60 helse- og omsorgstjenester i kommunene/

FO støtter at regjeringen lovfester barnekoordinatorer. FO har kjempet for en slik ordning i flere år, men håper på sikt at en slik koordinator ikke blir begrenset på alder, men også kan være en rettighetskoordinator for voksne.

Kap. 765 psykisk helse, rus og vold

FO støtter at det skal etableres kommunale *rådgivende enheter for russaker*, men mener 100 millioner kroner ikke vil være nok til å ivareta riktig kompetanse og innhold i enheten. Enhetene skal bistå personer med hensikt å få dem ut av et liv i aktiv rus. Sosiale problemer trenger sosialfaglig kompetanse og det er viktig at enhetene har nok ansatte med denne kompetansen.

FO støtter videre at det settes av 200 millioner kroner for å ivareta barn og unges psykiske helse. Barn og unge har betalt en uforholdsmessig høy pris under pandemien, og derfor er det viktig med en satsing på dette. FO støtter en satsning på FACT-ung team, men det er vel så viktig med en satsning på forebyggende aktiviteter som lavterskeltilbud, både oppsøkende og andre tiltak. Det er også viktig å satse på aktiviteter vi allerede har fremfor å etablere nye prosjekt. Et godt tiltak er få flere miljøterapeuter inn i skolen.

FO anbefaler:

- **Styrk og øremerk bevilgninger til psykisk helse og rusfeltet**

Programkategori 10.80 Kunnskap og kompetanse

Kap. 783

Autorisasjon for barnevernspedagoger og sosionomer

FO mener det er på høy tid med autorisasjon for barnevernspedagoger og sosionomer. Autorisasjon vil bidra til økt rettsikkerhet for brukerne av tjenestene barnevernspedagoger og sosionomer arbeider i. FO har tidligere regnet ut at drift av en autorisasjonsordning vil ligge på i underkant av 1,5 millioner kroner årlig.

FO anbefaler:

- **Sett av midler til autorisasjon**

Programkategori 30.50

Kap. 2752 Refusjon av egenbetaling

Regjeringen foreslår å øke egenandelene betydelig i budsjettet for 2022, fra 2460 til 2921 kroner, en økning på 416 kr. Regjeringen foreslår å fjerne bagatellgrensen på 200 kr, men FO mener det betyr lite når alle får økte egenandeler. Å få tilbake penger fra første krone, oppveier ikke for belastningen mange vil oppleve ved å få en ekstrakostnad på 416 kroner.

FO anbefaler:

- **Egenandelen skal ikke økes mer enn tilsvarende konsumprisindeks.**

Med vennlig hilsen

Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Andreas Kikvik
Rådgiver